

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

avis 62.371/2
du 27 novembre 2017

advies 62.371/2
van 27 november 2017

sur

over

un projet d'arrêté royal
'modifiant l'article 1er, § 4ter,
de l'annexe à l'arrêté royal du
14 septembre 1984 établissant
la nomenclature des prestations
de santé en matière d'assurance
obligatoire soins de santé et
indemnités'

een ontwerp van koninklijk
besluit 'tot wijziging van het
artikel 1, § 4ter, van de bijlage
bij het koninklijk besluit van
14 september 1984 tot
vaststelling van de
nomenclatuur van de
geneeskundige verstrekkingen
inzake verplichte verzekering
voor geneeskundige verzorging
en uitkeringen'

Le 27 octobre 2017, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la Ministre des Affaires sociales et de la Santé publique à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur un projet d'arrêté royal 'modifiant l'article 1er, § 4ter, de l'annexe à l'arrêté royal du 14 septembre 1984 établissant la nomenclature des prestations de santé en matière d'assurance obligatoire soins de santé et indemnités'.

Le projet a été examiné par la deuxième chambre le 27 novembre 2017. La chambre était composée de Pierre VANDERNOOT, président de chambre, Luc DETROUX et Wanda VOGEL, conseillers d'État, Sébastien VAN DROOGHENBROECK et Jacques ENGLEBERT, assesseurs, et Bernadette VIGNERON, greffier.

Le rapport a été présenté par Benoît JADOT, premier auditeur chef de section.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de Pierre VANDERNOOT.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 27 novembre 2017.

*

Op 27 oktober 2017 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een ontwerp van koninklijk besluit 'tot wijziging van het artikel 1, § 4ter, van de bijlage bij het koninklijk besluit van 14 september 1984 tot vaststelling van de nomenclatuur van de geneeskundige verstrekkingen inzake verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen'.

Het ontwerp is door de tweede kamer onderzocht op 27 november 2017. De kamer was samengesteld uit Pierre VANDERNOOT, kamervoorzitter, Luc DETROUX en Wanda VOGEL, staatsraden, Sébastien VAN DROOGHENBROECK en Jacques ENGLEBERT, assessoren, en Bernadette VIGNERON, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Benoît JADOT, eerste auditeur-afdelingshoofd.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Pierre VANDERNOOT.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 27 november 2017.

*

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois 'sur le Conseil d'État', coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation limite son examen au fondement juridique du projet, à la compétence de l'auteur de l'acte ainsi qu'à l'accomplissement des formalités préalables, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées précitées.

Sur ces trois points, le projet appelle les observations suivantes.

1. À l'alinéa 1er du préambule, la mention du fondement légal doit être complétée en faisant également état de l'article 35, § 1er, alinéa 5, de la loi 'relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités', coordonnée le 14 juillet 1994.

2. Il ressort du dossier que, lors de la réunion que le Comité de l'assurance a consacrée à l'examen du projet d'arrêté, un membre du comité a relevé qu'en ce qui concerne les médecins en formation en médecine générale, le projet d'arrêté ne prévoit pas une disposition analogue à celle que prévoit l'alinéa 2 de l'article 1er, § 4ter, point 1, de la nomenclature des prestations de santé pour les médecins stagiaires en médecine spécialisée. Cette dernière disposition autorise le médecin stagiaire en médecine spécialisée, lorsque les conditions prescrites par l'alinéa 1er de l'article 1er, § 4ter, point 1, de la nomenclature ne sont pas remplies, à porter en compte les prestations relevant de la spécialité qu'il poursuit et effectuées dans le cadre de sa formation à concurrence de 75 % des valeurs inscrites dans la nomenclature.

À cette remarque d'un membre du comité de l'assurance, il a notamment été répondu ceci :

« De h. WINNEN, regeringscommissaris, begrijpt de vraag maar zegt dat dit een theoretische situatie betreft. Het laatste lid van de bepaling onder de gespecialiseerde geneeskunde 'als één van de hiervoren omschreven voorwaarden niet is vervuld...)' is namelijk in de praktijk niet mogelijk omdat de regelgeving van de FOD Volksgezondheid niet meer toelaat dat er zonder toezicht van de stagemeeester wordt gewerkt. Dat dateert nog van een periode van voor 1992 toen het wel eens gebeurde dat assistenten alleen moesten werken. Het is dus enkel een theoretische mogelijkheid die bestaat bij de stagedoend arts in de gespecialiseerde geneeskunde ».

Au vu de cette explication, on peut se demander si, pour mettre le droit en concordance avec la pratique et pour éviter que la distinction, qui résulterait du projet d'arrêté, entre les dispositions applicables aux médecins stagiaires en médecine générale et celles qui s'appliquent aux médecins stagiaires en médecine spécialisée ne soit critiquée au regard des principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination, il ne conviendrait pas d'abroger l'alinéa 2 de l'article 1er, § 4ter, point 1, de la nomenclature.

3.1. En ce qui concerne les médecins en formation en médecine générale, la disposition qui, selon le projet d'arrêté, est appelée à former l'alinéa 3 de l'article 1er, § 4ter, point 2, de la nomenclature prévoit qu'« [e]ntre la fin de son stage et son agrément par la santé publique, le médecin tarifie lui-même les actes qu'il a réalisés, à 75 % des honoraires ».

Il y a lieu, à propos de cette disposition, d'observer ce qui suit.

3.2. Il ressort du dossier que, lorsque le projet d'arrêté a été présenté aux divers organes qui sont intervenus dans son élaboration, la disposition à l'examen a fait l'objet du commentaire suivant :

« Om praktische redenen wordt in de tekst de mogelijkheid behouden om tussen het einde van de stages en de erkenning door Volksgezondheid aan 75% te factureren, ook al lijkt het onlogisch om een bekwamingscode van stagiair te gebruiken wanneer de stages officieel zijn afgerond ».

On relève aussi que le procès-verbal de la réunion que le conseil technique médical a consacrée à l'examen du projet d'arrêté contient un passage dont il résulte que la disposition à l'examen n'est pas cohérente :

« Le texte proposé est plus clair mais les membres du groupe de travail regrettent d'avoir dû laisser subsister 2 incohérences :

- a) Le médecin qui a terminé son stage atteste avec un code de compétence de stagiaire (alors qu'il n'est justement plus stagiaire)
- b) Le médecin qui a terminé son stage facture à 75% certains actes qu'il pouvait facturer à 100 % avant de commencer son stage ».

Il est permis de se demander si, de ce fait, la disposition à l'examen ne risque pas d'être critiquée au regard des principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination.

Elle sera réexaminée et, le cas échéant, revue en conséquence.

3.3. Sous réserve de la suite qui sera apportée à l'observation qui vient d'être faite, il convient encore d'observer que l'octroi de l'agrément des médecins est à présent de la compétence des communautés ¹.

Aussi, dans la disposition à l'examen, les mots « par la santé publique » seront omis.

*

---

¹ Article 5, § 1er, I, alinéa 1er, 7°, a), de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes institutionnelles', remplacé par la loi spéciale du 6 janvier 2014.

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten ‘op de Raad van State’, gecoördineerd op 12 januari 1973, beperkt de afdeling Wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voornoemde gecoördineerde wetten haar onderzoek tot de rechtsgrond van het ontwerp, de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Wat die drie punten betreft, geeft het ontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

1. In het eerste lid van de aanhef dient de vermelding van de rechtsgrond aangevuld te worden door eveneens melding te maken van artikel 35, § 1, vijfde lid, van de wet ‘betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen’, gecoördineerd op 14 juli 1994.

2. Uit het dossier blijkt dat een lid van het Verzekeringscomité tijdens de vergadering van dat comité die gewijd was aan het onderzoek van dit ontwerpbesluit opgemerkt heeft dat het ontwerpbesluit, wat de huisartsen in opleiding betreft, geen bepaling bevat die analoog is aan hetgeen bepaald wordt in het tweede lid van artikel 1, § 4ter, punt 1, van de nomenclatuur van de geneeskundige verstrekkingen voor de stagedoend artsen in de gespecialiseerde geneeskunde. Volgens laatstgenoemde bepaling mag de stagedoend arts in de gespecialiseerde geneeskunde, wanneer de voorwaarden voorgeschreven bij het eerste lid van artikel 1, § 4ter, punt 1, van de nomenclatuur niet vervuld zijn, de verstrekkingen die behoren tot het specialisme dat hij wil verwerven en die in het raam van zijn opleiding verricht zijn, tegen 75 % van de in de nomenclatuur ingeschreven waarden aanrekenen.

Op die opmerking van een lid van het Verzekeringscomité is onder meer het volgende geantwoord:

“De h. WINNEN, regeringscommissaris, begrijpt de vraag maar zegt dat dit een theoretische situatie betreft. Het laatste lid van de bepaling onder de gespecialiseerde geneeskunde ‘als één van de hiervoren omschreven voorwaarden niet is vervuld...’ is namelijk in de praktijk niet mogelijk omdat de regelgeving van de FOD Volksgezondheid niet meer toelaat dat er zonder toezicht van de stagemeeester wordt gewerkt. Dat dateert nog van een periode van voor 1992 toen het wel eens gebeurde dat assistenten alleen moesten werken. Het is dus enkel een theoretische mogelijkheid die bestaat bij de stagedoend arts in de gespecialiseerde geneeskunde.”

Gelet op die uitleg kan men zich afvragen of het tweede lid van artikel 1, § 4ter, punt 1, van de nomenclatuur niet opgeheven zou moeten worden om het recht in overeenstemming te brengen met de praktijk en om te vermijden dat het onderscheid, dat uit het ontwerpbesluit zou voortvloeien, tussen de bepalingen die voor de stagedoend artsen in de huisartsengeneeskunde gelden en de bepalingen die voor de stagedoend artsen in de gespecialiseerde geneeskunde gelden, zou blootstaan aan kritiek in het licht van de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en non-discriminatie.

3.1. Wat de huisartsen in opleiding betreft, wordt in de bepaling die volgens het ontwerpbesluit het derde lid zou moeten worden van artikel 1, § 4ter, punt 2, van de nomenclatuur het volgende bepaald: “Tussen het einde van zijn stage en zijn erkenning door de FOD Volksgezondheid tarifeert de arts zelf de handelingen die hij heeft verricht, aan 75 % van het honorarium.”

In verband met die bepaling valt het volgende op te merken.

3.2. Uit het dossier blijkt dat, toen het ontwerpbesluit voorgelegd is aan de onderscheiden organen die bij de totstandkoming ervan betrokken zijn, de voorliggende bepaling aanleiding gegeven heeft tot de volgende commentaar:

“Om praktische redenen wordt in de tekst de mogelijkheid behouden om tussen het einde van de stages en de erkenning door Volksgezondheid aan 75 % te factureren, ook al lijkt het onlogisch om een bekwalificatiecode van stagiair te gebruiken wanneer de stages officieel zijn afgerond.”

Er wordt tevens opgemerkt dat de notulen van de vergadering van de Technische geneeskundige raad, die gewijd was aan het onderzoek van het ontwerpbesluit, een passage bevatten waaruit blijkt dat de voorliggende bepaling enig gebrek aan samenhang vertoont:

“De voorgestelde tekst is duidelijker, maar de leden van de werkgroep betreuren dat hij nog twee inconsistenties bevat:

c) (lees: a)) De arts die zijn stage heeft afgerond, attesteert met een bekwalificatiecode van stagiair (terwijl hij net geen stagiair meer is).

d) (lees: b)) De arts die zijn stage heeft afgerond, factureert sommige verstrekkingen die hij vóór het begin van zijn stage aan 100 % mocht aanrekenen, aan 75 %.”

Men kan zich afvragen of de voorliggende bepaling daardoor niet dreigt bloot te staan aan kritiek in het licht van de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en non-discriminatie.

Ze moet opnieuw onderzocht worden en in voorkomend geval dienovereenkomstig herzien worden.

3.3. Onder voorbehoud van het gevolg dat aan de voorgaande opmerking gegeven zal worden, valt nog op te merken dat de erkenning van de artsen thans een bevoegdheid van de gemeenschappen is.¹

¹ Artikel 5, § 1, I, eerste lid, 7°, a), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’, vervangen bij de bijzondere wet van 6 januari 2014.

In de voorliggende bepaling moeten de woorden “door de FOD Volksgezondheid” dan ook weggelaten worden.

LE GREFFIER – DE GRIFFIER

LE PRÉSIDENT – DE VOORZITTER

Bernadette VIGNERON

Pierre VANDERNOOT